

Skattedirektoratet

Att.: Jørn Andreas Lyngstad og Gro Qvigstad

Sent per e-post:

jorn.lyngstad@skatteetaten.no

gro.qvigstad@skatteetaten.no

Oslo, 18. mai 2020

Ansvarlig advokat: Are Fagerhaug

AVKLARING AV AVGIFTSRETTSLIGE SPØRSMÅL PÅ VEGNE AV IFPI, TONO OG NORWACO, OG RETTIGHETSHAVERE

1 INNLEDNING/PROBLEMSTILLINGER

Undertegnede representerer IFPI Norge AS ("IFPI"), TONO SA ("TONO") og Norwaco, i det følgende samlet omtalt som "Organisasjonene".

Det har over lengere tid vært dialog mellom skattemyndighetene og Organisasjonene (inkludert Gramo) for å avklare den avgiftsmessige behandlingen av vederlag som Organisasjonene oppkrever på vegne av ulike rettighetshavere. Denne henvendelsen er særlig foranlediget av to brev fra Skattedirektoratet ("SKD") som medfører behov for ytterligere avklaring. De to brevene de siktes til er:

- Brev av 26. juni 2019 fra SKD til Finansdepartementet. Brevet gjelder konkret en henvendelse fra IFPI vedrørende rettighetsvederlag som oppkreves på vegne av produsenter (plateselskap) gjennom Gramo og Norwaco. I brevet konkluderte SKD med at vederlaget som oppkreves gjennom Gramo og Norwaco for tilgjengeliggjøring av lydopptak må anses som avgiftspliktige tjeneste, og at unntaket i mval. § 3-7 for opphaverens omsetning av opphavsrett til egne kunstneriske verk ikke kommer til anvendelse.
- Brev av 27. februar 2020 fra SKD til Gramo. I brevet har SKD ved en fornyet vurdering kommet til at oppkrevingen av tvangslisens som Gramo gjør for lydopptak som gjøres tilgjengelig ved offentlig fremføring ("Gramo-vederlaget"), likevel ikke kan anses som omsetning. Det vil si at det ikke skal kreves opp merverdiavgift av Gramo-vederlaget.

Som nevnt ovenfor, medfører brevene behov for ytterligere avklaringer, og vi ber i den forbindelse om avklaring av følgende forhold:

- I hvilken grad SKD sin vurdering om at Gramo-vederlaget ikke skal være å anse som omsetning, også vil gjelde for andre typer rettighetsvederlag som Organisasjonene oppkrever på vegne av rettighetshavere (se nærmere i punkt 3 under)?

- Dersom vederlaget som Organisasjonene oppkrever skal anses som omsetning, hvordan skal da oppkrevingen av avgiften håndteres i praksis (se nærmere punkt 4 under)?
- Hvilken betydning vil inntekter som rettighetshaverne får som ikke skal anses å være omsetning, ha for rettighetshavernes fradragsrett for merverdiavgift (se nærmere punkt 5 under)?

Før vi behandler de konkrete spørsmålene, vil vi i punkt 2 gi en kort oppsummering av Organisasjonenes virksomhet og avgiftsbehandling.

2 KORT OM ORGANISASJONENES VIRKSOMHET

2.1 Norwaco

Norwaco representerer rettighetshavere til opphavere, utøvende kunstnere og produsenter i audio- og audiovisuelle verk. Norwacos oppgave er å forvalte de økonomiske rettighetene til opphavere, utøvende kunstnere og produsenter som Norwaco har fått i oppdrag å forvalte gjennom avtale, fullmakt eller med hjemmel i lov. Norwaco er en paraplyorganisasjon, hvilket vil si at de har medlemsorganisasjoner som medlemmer. Per i dag har Norwaco 35 norske rettighetshaverorganisasjoner som medlemmer, som til sammen representerer ca 65.000 individuelle rettighetshavere. I tillegg har Norwaco gjensidighetsavtaler med mange utenlandske organisasjoner som har gitt Norwaco i fullmakt å forvalte deres medlemmers rettigheter for bruk i Norge.

Norwaco har fem etablerte forvaltningsområder: TV-distribusjon, undervisning, bibliotek og museer, kringkastingsselskapers arkivmateriale samt privatkopiering.

TV-distribusjon: Norwacos hovedområde er TV-distribusjon, hvor Norwaco inngår avtaler med ulike TV distributører eller andre som tilbyr TV-kanaler til abonnenter. På området for samtidig og uendret videresending er det tvungen kollektiv forvaltning, slik at enkeltrettighetshavere ikke har anledning til å forvalte disse rettighetene selv. Norwacos avtaler inngås med såkalt avtalelisensvirkning, hvilket i praksis betyr at avtalene dekker samtlige uklarerte rettigheter i sendeflaten. Vederlagsbetalingen som skjer til Norwaco er derfor ikke knyttet til noen spesielle verk, rettighetshavergrupper eller spesifikke rettighetshavere, men er i stedet utslag av en generell «blank» lisens som tar opp i seg alle uklarerte rettigheter i den totale sendeflaten.

Undervisning: Norwaco har avtaler med kommuner og fylkeskommuner som gir skoler og barnehager rett til å gjøre opptak av TV- og radioprogrammer for bruk i undervisning. Tilsvarende avtaler har de med universiteter og høyskoler. Opptak kan gjøres av hele sendeflaten, med unntak av utenlandske spillefilmer. Avtalene inngås i samarbeid med de kringkastingsselskapene som omfattes av avtalen, og dekker også kringkasternes rettigheter. Avregning skjer basert på statistiske undersøkelser.

Bibliotek og museer: Norwaco har avtaler med kulturarvinstitusjoner om bruk av norskprodusert audio- og audiovisuelt materiale. Avtalene dekker eksemplarframstilling og tilgjengeliggjøring av radio- og TV-programmer, herunder utdrag av slike programmer, for besøkende i institusjonenes lokaler.

Kringkastingsselskaps arkivmateriale: Norwaco har inngått avtale med NRK som gir dem rett til å publisere egenproduserte TV- og radioprogrammer fra sitt arkiv på nett, samt bruke utdrag fra slike arkivprogrammer i nye produksjoner. Arkivmaterialet kan også benyttes i sosiale medier. Avtalen er gitt avtalelisensvirkning og dekker

således samtlige opphavere og nærstående rettighetshavere, med unntak av noen få enkeltrettighetshavere som har nedlagt forbud mot bruk i henhold til avtalen.

Privatkopiering: Privatkopiering er retten for privatpersoner til å foreta enkelte kopier av opphavsrettslig beskyttede verk til privat bruk (jf. åvl § 26). For å kompensere for den skaden denne retten påfører rettighetshavere (for eksempel i form av tapte salgsinntekter), bevilges det årlig en kompensasjon over statsbudsjettet. Kompensasjonen er delt i to, hvor den ene er en mer kulturpolitisk begrunnet kollektiv kompensasjon som fordeles gjennom Fond for Lyd og Bilde (FFLB), mens den andre delen er den individuelle privatkopieringskompensasjonen som fordeles via Norwaco.

Norwaco er p.t. ikke registrert for merverdiavgift og fakturerer ikke merverdiavgift, hverken på vederlag som oppkreves på vegne av rettighetshavere eller på vederlaget som beregnes for oppkrevingen. Det siste er basert på at Norwaco er en organisasjon som ikke drives i næring, noe som tidligere også er avklart med skattemyndighetene.

Vedlagt følger også et notat som Norwaco har utarbeidet, som beskriver Norwacos virksomhet i detalj.

2.2 TONO

TONO SA eies og styres av komponister, sangtekstforfattere og musikkforlag. TONO forvalter opphavsrettigheter (dvs. komponist- og tekstforfatterrettigheter) på vegne av rettighetshavere i musikkverk. TONO inngår lisens avtaler på vegne av komponister, sangtekstforfattere og musikkforlag tilknyttet TONO direkte, men også for disse yrkesgruppene tilknyttet forvaltningsselskaper i andre land gjennom gjensidige representasjonsavtaler. TONO innkasserer vederlag ved offentlig fremføring av musikk (i radio/TV, online, på konsert m.m.), og overfører, som non-profit selskap, innkrevde midler videre til rettighetshavere i fremførte verk i både inn- og utland. TONO har gjensidighetsavtaler med søsterselskaper i en lang rekke land i alle verdensdeler. Gjensidighetsavtalene innebærer at TONO forvalter de øvrige selskapers repertoar i Norge, og omvendt.

TONO inngår ulike avtaler i forbindelse med offentlig fremføring av musikk. Hovedområdene som TONO oppkrever vederlag for er online/digital, tv/radio/kino, konserter/events, servering/overnatting, butikk- og kundelokaler, og annen musikkbruk.

Vederlaget som oppkreves baseres i mange sammenhenger på standard tariffer. Eksempelvis for serveringssteder som bruker bakgrunnsmusikk, beregnes vederlaget etter en tariff per måned beregnet ut ifra antall sitteplasser, mens for butikker er tariffen avhengig av butikklokalenes størrelse. For konserter beregnes vederlaget normalt som en andel av billettinntektene, mens for lokalradio er det avtalte vederlaget beregnet ut ifra en vederlagsprosent eller et minimumsvederlag basert på antall timer avspilt musikk og på geografisk dekningsgrad/innbyggertall i sendeområdet. For større radio og TV kanaler inngår TONO egne avtaler.

Vederlaget til rettighetshaverne avregnes etter nærmere fastsatte avregningsmodeller, hvor avregningen skjer etterskuddsvis. Gjeldende avregningsmodell fines her: <https://www.tono.no/wp-content/uploads/2018/09/TONOs-avregningsregler-fra-2009-oppdatert-2018.pdf>.

En andel av kompensasjonen for privatkopiering som bevilges over statsbudsjettet til Norwaco, fordeles videre via TONO.

TONO er p.t. ikke registrert for merverdiavgift og fakturerer ikke merverdiavgift, hverken på vederlag som oppkreves på vegne av rettighetshavere eller på vederlaget som beregnes for oppkrevingen. Det siste er basert på at TONO er en organisasjon som ikke drives i næring, noe som tidligere også er avklart med skattemyndighetene.

2.3 IFPI

IFPI Norge er en forening med 21 fonogramprodusenter, inkludert de norske datterselskapene til de tre største internasjonale plateselskapene Universal Music, Sony Music og Warner Music. Foreningen IFPI Norge håndterer medlemstilknytningen til IFPI Norges medlemmer. Foreningen er ikke registrert i Merverdiavgiftsregisteret, og oppkrever ikke merverdiavgift på medlemskontingenter.

Foreningen IFPI Norge eier 100% av aksjene i IFPI Norge AS. IFPI Norge AS er registrert i Merverdiavgiftsregisteret.

En av IFPI Norge AS' oppgaver er å videredistribuere vederlag fra Gramo, for kringkasting og annen offentlig fremføring basert på Gramos tvangslisens jfr åvl §21, ut til de respektive plateselskapene som er medlemmer i Foreningen IFPI Norge. Dette vederlaget har (hittil) vært overført fra Gramo til IFPI Norge AS uten mva.

Videre mottar IFPI Norge AS vederlag via det kollektive forvaltningsorganet Norwaco, basert på fullmakt fra Foreningen IFPI Norges medlemmer, fra avtaler om tredjepartsdistribusjon av TV (andre enn kringkaster, eksempelvis Canal Digital, Get, Altibox jfr Åvl §57(3)). Rettighetene i fonogram inngår etter fullmakten i Norwacos samleavtale («bundle of rights») som i realiteten gir tredjepartsdistributører (f.eks. GET) rett til å videredistribuere kringkastingssignaler (eksempelvis NRK-signaler), og da fonogrammene som inngår i disse, til sine egne abonnenter. Slike avtaler kan også være del av Norwaco sin avtalelisens. Disse avtalene inngås av Norwaco og faktureres tredjepartsdistributører uten mva, og vederlaget videreoverføres til IFPI Norge AS uten mva.

IFPI Norge AS fordeler også offentlig tilskudd som utbetales for privatkopiering av fonogrammer, via Norwaco (som har fått i oppdrag fra Kulturdepartementet å fordele de statlige midlene til rettighetshaverne som skal kompenseres for lovlig privatkopiering), til sine medlemmer. Også disse tilskuddene mottas, og fordeles, uten mva.

I tillegg forvaltes gjennom IFPI Norge AS også medlemmenes enerettigheter, etter fullmakt, gjennom «blanket license»-avtaler (lisensavtaler) som IFPI Norge AS inngår med aktører som NRK, TV2, Discovery, Nent osv, om eksempelvis bruk av innspilt musikk (lydopptak) i TV-produksjoner. IFPI Norge AS innkasserer vederlag for lisensene og fordeler vederlaget til de berettigede produsenter. Disse avtalepartene, som er direkte avtaleparter for IFPI Norge AS, faktureres med mva.

Vedlagt følger også et kort notat som IFPI har utarbeidet, som redegjør for vederlagsstrukturen og pengestrømmene.

3 AVGIFTSBEHNADLINGEN VED OPPKREVIING AV ANDRE KOLLEKTIVE VEDERLAG ENN GRAMO-VEDERLAGET - HVILKE VEDERLAG SKAL ANSES SOM OMSETNING?

3.1 Oppsummering av rettstilstanden basert på SKDs seneste uttalelser

Etter vår oppfatning har SKD i sitt brev av 26 juni 2019, med tilslutning fra Finansdepartementet i brev av 12 november 2019, konkludert med følgende hovedpunkter:

- Unntaket i mval. § 3-7, 4. ledd som unntar merverdiavgift på opphaverens omsetning av egne kunstverk og opphavsrett til egne litterære og kunstneriske verk, omfatter kun originær opphavsrett etter åndsverksloven § 2 (dvs. omsetning av komponist og tekstforfatters egen opphavsrett), i det følgende kalt "**Opphavsrett**". Bestemmelsen er ikke anvendelig på nærstående rettigheter som følger av åndsverkslovens kapittel 2 (eks. utøver- eller produsentrettigheter mv.), i det følgende kalt "**Nærstående rettigheter**", eller på overdratte Opphavsrettigheter.
- Oppkreving av vederlag gjennom Organisasjonene anses som omsetning på vegne av rettighetshaver og avgiftsbehandlingen av vederlaget må baseres på rettighetshavers avgiftsstatus. Rettighetsvederlaget anses som omsetning i merverdiavgiftslovens forstand.
- Organisasjonenes tjenester med oppkreving av vederlaget kan sammenlignes med pengeinnkreving som i utgangspunktet er en avgiftspliktig tjeneste som leveres til rettighetshaver. For IFPI sin del har SKD også antatt at tjenestene leveres som ledd i utøvelse av næringsvirksomhet, og at IFPI skal beregne merverdiavgift av eget vederlag, som utgjør differansen mellom det som kreves inn på vederlaget som sendes videre til Rettighetshaverne.

I brev av 27. februar 2020 fra SKD til Gramo, har SKD etter en fornyet vurdering kommet til at:

- Gramo-vederlaget likevel ikke skal anses som omsetning, da de tjenester som rettighetshaverne yter under den forliggende ordning ikke kan ses som levering «mot vederlag». Dette begrunnes med at når levering skjer, dvs. når lydopptakene brukes, er rettighetshaverne verken kjent med tid eller sted for bruken, ei heller omfanget, eller hvem som er bruker. Videre er kravet på betaling lovbasert, slik at rettighetshaverne må avfinne seg med at lydopptak gjøres tilgjengelig for allmennheten, men da mot et vederlag. For øvrig har ordningen også ellers et offentligrettslig preg ved at tvist om vederlaget skal behandles av en egen nemnd, oppnevnt av Kultur- og kirkedepartementet. Videre er det omtrent en tidel av midlene som må fordeles som kollektive midler da rettighetshaver fortsatt etter fire år er ukjent, noe som kan sies å svekke den påkrevde tilknytning mellom levering og betaling.

3.2 Andre typer vederlag enn Gramo-vederlaget og det rettslige grunnlaget for disse

3.2.1 Enerett

Hoveddelen av vederlag som oppkreves fra rettighetshavere til Opphavsrett og Nærstående rettigheter, har sitt rettslige grunnlag i eneretten. I henhold til åndsverkloven (lov av 15. juni 2018 nr. 40), har den som har skapt et verk (opphaver) som hovedregel enerett til å utnytte verket ved å fremstille eksemplarer av det og ved å tilgjengeliggjøre verket for allmenheten, jf. åndsverkloven (åvl) § 3. Tilsvarende enerett har en utøvende kunstner til sin fremføring av et verk, og produsenten til et lydopptak eller en film (herunder TV-produksjon), jf. åvl §§ 16 og 20. I dagens opphavsrettslovgivning har eneretten til opphavere og eneretten til nærstående

rettighetshavere i all hovedsak samme materielle innhold, men vernetiden for nærstående rettigheter er kortere enn for de egentlige åndsverkene.

Eneretten innebærer at andre enn rettighetshaver som ønsker å utnytte et åndsverk eller annet beskyttet materiale, må ha rettighetshavers samtykke til denne utnyttelsen. Som vilkår for slikt samtykke settes ofte et krav om at det skal betales vederlag. Eneretten er i utgangspunktet individuell, og utnyttelse av et verk eller en produksjon krever samtykke fra hver enkelt rettighetshaver som har rettigheter i verket/produksjonen. På mange områder er det imidlertid uhensiktsmessig eller umulig både for bruker og for rettighetshaver å forvalte disse rettighetene individuelt. Rettighetshaver kan da velge å overlate til en forvaltningsorganisasjon å forvalte disse rettighetene kollektivt.

Norwaco, TONO og IFPI forvalter således eneretten til de opphavere, utøvende kunstnere og produsenter som er medlem av de respektive organisasjoner, kollektive medlemsorganisasjoner eller utenlandske organisasjoner som de har gjensidighetsavtale med. Dette innebærer at når Organisasjonene inngår avtaler med brukere om utnyttelse av verk, så gir de tillatelse og krever inn vederlag for bruken på vegne av disse rettighetshaverne.

3.2.2 *Avtalelisens*

Avtalelisens innebærer at en avtale som inngås mellom en bruker og en organisasjon som representerer en vesentlig andel av de verk som brukes på det aktuelle området, også får virkning for utenforstående rettighetshavere som ikke representeres direkte av organisasjonen.

Avtalelisens benyttes der hvor det er umulig eller upraktisk å klarere rettigheter individuelt med den enkelte rettighetshaver, og særlig ved masseklarering av rettigheter der det er uvisst på forhånd hvilke rettigheter og hvilke verk som vil bli benyttet. Avtalelisens innebærer at utenforstående rettighetshaver blir bundet av avtalens vilkår, mot at vedkommende får ta del i de vederlagsmidler og andre goder som utdeles i medhold av avtalen, jf. åvl § 64. For å utløse slik avtalelisensvirkning for utenforstående rettighetshavere, må avtale være inngått med en organisasjon som er godkjent av Kulturdepartementet på grunnlag av at den på det aktuelle området representerer et stort antall rettighetshavere til verk og annet materiale, og ellers er egnet til å forvalte disse rettighetene, jf. åvl § 63, tredje ledd.

Både TONO og Norwaco har godkjenning av Kulturdepartementet til å inngå avtaler med avtalelisensvirkning. TONO benytter seg imidlertid ikke av avtalelisensordningen, da de uansett representerer så å si alle rettighetshaverne på sine områder. Norwaco har avtalelisens etter åvl § 57 Avtalelisens for tilgjengeliggjøring av audiovisuelle produksjoner mv, § 46 Avtalelisens for bruk av verk i undervisningsvirksomhet og § 63 (generell avtalelisens).

3.2.3 *Tvangslisens*

I andre tilfeller gir åndsverkloven bruker en rett til å utnytte verk eller prestasjoner uten at det kreves forhåndssamtykke fra rettighetshaver, men mot at det betales vederlag til rettighetshaver for bruken. Eksempelvis kan et lydopptak fremføres offentlig og overføres til allmennheten uten samtykke fra utøvende kunstner og produsent av lydopptaket, men mot betaling av vederlag til rettighetshaverne, jf. åvl § 21. På lik linje med Gramo, oppkrever Norwaco tvangslisensvederlag i medhold av åvl § 21.

3.3 Hvilke type vederlag skal anses som omsetning etter merverdiavgiftsloven?

Organisasjonene er opptatt av at det er en helhet i systemet ved oppkreving av rettighetsvederlag og at ny praksis som innføres ivaretar sentrale hensyn både til rettighetshaverne (se punkt 5 nedenfor) og Organisasjonene. For Organisasjonene er det viktig at løsningene er praktikable og gjennomførbare ved oppkreving av vederlag, samt at sentrale avgifts hensyn er ivaretatt herunder unngå innlåsnings effekter og avgiftstap. Organisasjonene og Gramo foreslo i forkant av SKD sin seneste uttalelse en annen løsning, hvor Organisasjonene skulle kunne oppkreve merverdiavgift på hele rettighetsvederlaget (denne løsningen er nærmere beskrevet under punkt 4 under). Vi ber SKD ta også denne i betraktning som et alternativ løsning for all oppkreving av kollektivt rettighetsvederlag.

Dersom vi legger til grunn SKD's seneste uttalelse om at Gramo-vederlaget ikke skal anses som omsetning i merverdiavgiftslovens forstand, vil vi anta at vederlag som Norwaco oppkrever i medhold av åvl § 21 også vil måtte vurderes på samme måte som Gramo-vederlaget. Dette fordi vederlaget oppkreves etter samme hjemmelsgrunnlag som Gramo-vederlaget for tvangslisens og de samme hensynene som SKD har lagt til grunn i brev av 27. februar 2020 til Gramo gjør seg gjeldende. Dette innebærer i tilfelle at vederlaget ikke vil anses som omsetning for rettighetshaverne, og ikke skal tillegges merverdiavgift ved oppkreving.

Når det gjelder andre rettighetsvederlag som oppkreves kollektivt, baseres disse på utnyttelse av rettighetshavernes enerett. Selv om hjemmelsgrunnlaget er noe annerledes enn for tvangslisenstilfellene, er det også flere likhetstrekk.

- Avtale om bruk av rettigheter inngås kollektivt, det vil si at brukeren gis tilgang til å benytte rettigheter til en ubegrenset krets, eller nærmere begrenset krets, av rettighetshavere innenfor et eller flere rettighetsområder.
- Rettighetene er gjerne satt sammen som en «bundle of rights» ved omsetning til brukeren.
- Brukeren betaler gjerne et vederlag basert på sjablonger eller avtalevilkår ut i fra en antatt samlet bruk.
- Når levering skjer er rettighetshaverne verken kjent med tid eller sted for bruken, ei heller omfanget, eller hvem som er bruker. Som eksempel, vil en komponist eller en tekstforfatter som inngår avtale med TONO som igjen har inngått avtale med et serveringssted, ikke ha noen kjennskap til bruken eller omfanget av denne. Det samme vil eksempelvis være tilfelle når Norwaco inngår avtaler med TV-distributører med avtalelisensvirkning med virkning for alle Opphavsrettslige og Nærstående rettigheter.
- Avregning overfor den enkelte rettighetshaver er normalt basert på beregninger eller statistikk over antatt bruk, og det er ikke et direkteforhold mellom bruken av en enkelt rettighet og vederlaget som utbetales til den konkrete rettighetshaver. Enkelte kringkastingsavtaler avregnes imidlertid etter direkte etter bruk.
- For vederlag basert på avtalelisens, vil også vederlaget som betales av brukerne omfatte vederlag til en udefinert krets av rettighetshavere som ikke er del av avtalen som er inngått med rettighetsorganisasjonen.

En gjennomgang av praksis viser også at Organisasjonene håndterer avgiftsbehandlingen av slike vederlag på ulike måter (se punkt 2 over).

Basert på SKD sin seneste uttalelse om Gramo-vederlaget, har vi problemer med å se hvor skillelinjen skal gå mht hva som er omsetning etter merverdiavgiftsloven. Organisasjonene er avhengige av en klargjøring av disse forhold, og ber SKD redegjøre for sitt syn på hvordan andre kollektivet oppkrevede rettighetsvederlag enn Gramo-vederlaget, skal klassifiseres.

4 OPPKREVIING AV VEDERLAG SOM ER OMSETNING – UTFORDRINGER KNYTTET TIL DAGENS REGELVERK OG FORSLAG TIL PRKATIKABEL MODELL

4.1 Utfordringene ved oppkreving av merverdiavgift på vegne av rettighetshavere

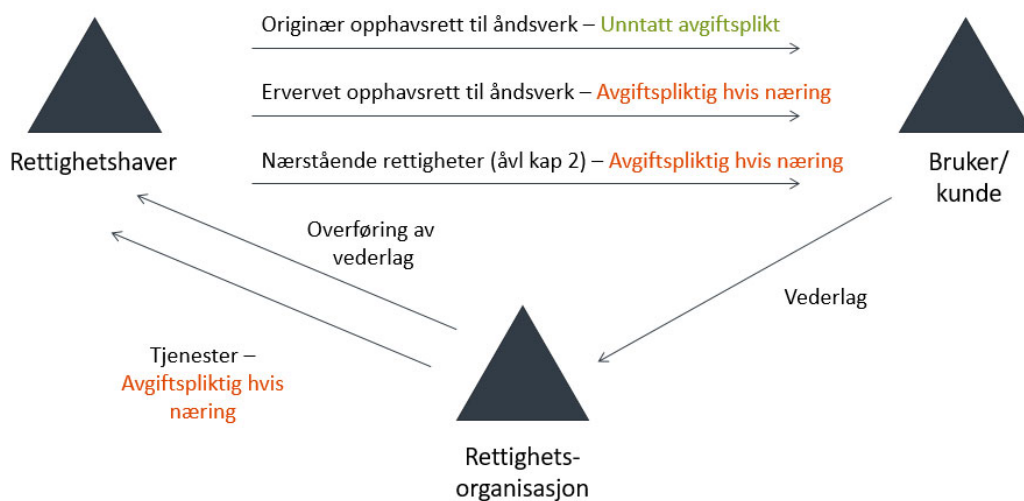
Dersom kollektive oppkrevede rettighetsvederlag skal anses som omsetning for rettighetshaverne, er det store utfordringer knyttet til hvordan et slikt vederlag skal kunne oppkreves med merverdiavgift på av Organisasjonene i henhold til dagens regelverk.

All omsetning som skjer av Organisasjonene skjer på vegne av rettighetshaverne. Etter gjeldende bokførings- og merverdiavgiftsregelverk vil oppkreving av eventuell merverdiavgift da måtte skje i rettighetshavers navn. Det vil si at merverdiavgiften vil måtte oppkreves basert på rettighetshavers merverdiavgiftsregistrering og organisasjonsnummer, og basert på rettighetshavers avgiftsstatus. Rettighetshaveren som Organisasjonene oppkrever vederlag på vegne av vil ha ulike avgiftsstatus:

- TONO oppkrever i stor grad vederlag på vegne av komponister og tekstforfattere, som vil være omfattet av avgiftsunntaket i mval. § 3-7, 4. ledd som unntar merverdiavgift på opphaverens omsetning av egne kunstverk og opphavsrett til egne litterære og kunstneriske verk. Deler av vederlaget TONO oppkrever går imidlertid til musikkforlag mv. som ikke omfattes av avgiftsunntaket, og hvor omsetningen som utgangspunkt er avgiftspliktig.
- Norwaco oppkrever vederlag for en rekke ulike rettighetshavere som dels vil være å anse som opphaveres egen omsetning av opphavsrett som er omfattet av avgiftsunntaket i mval. § 3-7, 4. ledd, og som dels vil være overdratte Opphavsrettigheter som omsettes fra næringsdrivende som i utgangspunktet er avgiftspliktige, og dels Nærstående rettigheter til næringsdrivende utøvere og produsenter som i utgangspunktet er avgiftspliktige, eller nærstående rettighetshavere, da særlig utøvere, som ikke er avgiftspliktige grunnet omsetning under avgiftsgrensen.
- IFPI oppkrever hovedsakelig vederlag for Nærstående rettigheter til produsenter som i utgangspunktet er avgiftspliktige, men også i noen grad for utøvere som kan være avgiftspliktige eller ikke.

Illustrativt kan gjeldene avgiftsstatus ved oppkreving av rettigheter som anses som omsetning illustreres som følger:

Gjeldende status - MVA ved omsetning av rettigheter

For Organisasjonene vil det imidlertid ved oppkreving av kollektive rettighetsvederlag hvor vederlaget ikke knytter seg til utnyttelsen enkelt og identifiserte opphavsrettigheter, være helt umulig å oppkreve vederlag med tillegg av merverdiavgift i overensstemmelse med merverdiavgifts og bokføringsregelverket.

For å bruke TONO som eksempel, vil det ved fakturering av vederlag til et serveringssted som benytter bakgrunnsmusikk ikke være mulig å identifisere hvilke rettigheter som oppkreves på vegne av avgiftspliktige musikkforlag og fakturere disse rettighetene i musikkforlagenes navn og med musikkforlagenes organisasjonsnummer. Tilsvarende vil Norwaco ved fakturering av vederlag til en TV-distributør ikke ha mulighet til å identifisere eller skille ut vederlag for de rettigheter som gjelder avgiftspliktige tjenester i form av ervervede Opphavsrettigheter eller Nærstående rettigheter, og identifisere den enkelte rettighetshaver i salgsdokumentet.

4.2 Forslag til praktikabel modell for oppkreving av merverdiavgift på vederlag som anses som omsetning

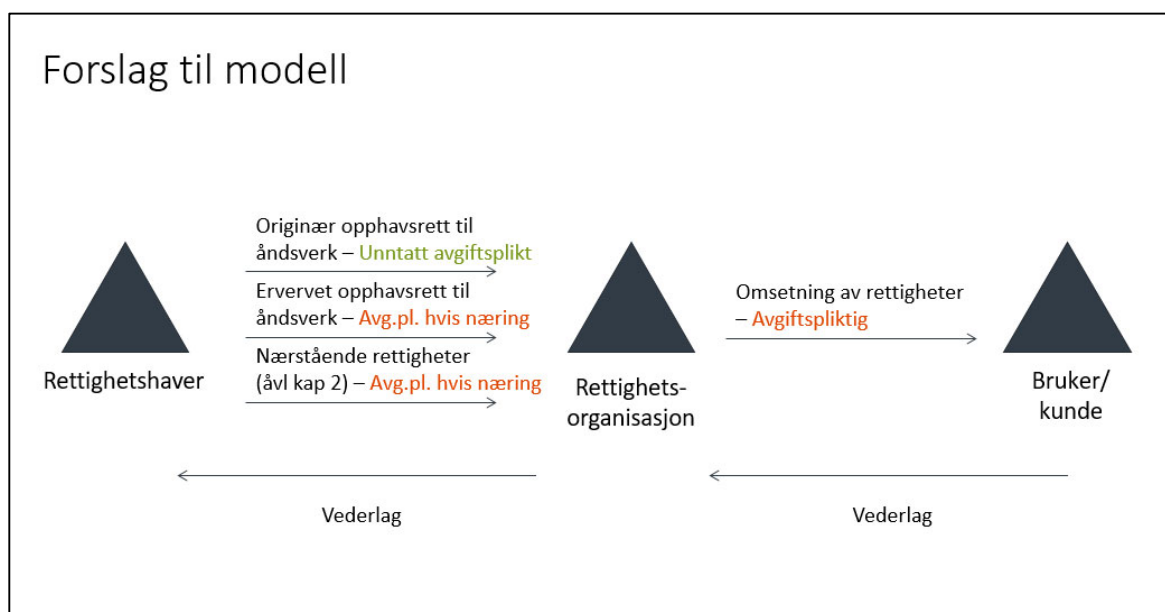
Organisasjonene og Gramo hadde som utgangspunkt foreslått en annen løsning overfor SKD, hvor Organisasjonene og Gramo skulle kunne oppkreve merverdiavgift på hele rettighetsvederlaget, og vi ber SKD vurdere denne løsningen på nytt. Om ikke annet, bør modellen kunne anvendes for de type vederlag som anses å klassifiseres som omsetning etter merverdiavgiftsloven.

- Slik vi ser det er eneste mulighet for å kunne gjennomføre et avgiftsoppgjør i tråd med hensynene bak regelverket at Organisasjonene får aksept fra myndighetene for å gjennomføre et avgiftsoppgjør som om Organisasjonene omsetter rettighetene i eget navn.
- Dette vil måtte innebære at Organisasjonene registrerer seg for merverdiavgift og utsteder faktura med eget organisasjonsnummer og mva ved oppkreving av rettighetsvederlaget. Samtidig må Organisasjonene ved viderefordeling av vederlaget til rettighetshaver kunne utstede faktura på vegne av rettighetshaverne på det vederlaget rettighetshaver skal ha basert på rettighetshavers avgiftsstatus og

med Organisasjonene som motpart. Dette sikrer riktig avgiftsbehandling i relasjon til rettighetshavere og korrekt avgiftsoppgjør med utgående og inngående merverdiavgift. Organisasjonene vil videre gjennomføre avgiftsoppgjør på vanlig måte, og innbetale overskytende merverdiavgift til myndighetene.

- Med en slik ordning vil Organisasjonene kunne gjennomføre et avgiftsoppgjør i tråd med prinsippene i merverdiavgiftsloven. Avgiftsbehandlingen blir i tillegg korrekt overfor næringsdrivende rettighetshaverne som får oppkrevd merverdiavgift på sitt vederlag, og overfor myndighetene som får innbetalt merverdiavgift på merverdien som ligger igjen hos Organisasjonene og av oppkrevd vederlag som sendes videre til ikke avgiftspliktige rettighetshavere.

Modellen kan illustreres som følger:

Vi ber om at SKD gir en tilbakemelding på hvordan de stiller seg til at en slik faktureringsmodell kan anvendes av Organisasjonene.

5 BETYDNING FOR RETTIGHETSHAVERNE AT INNTEKTER IKKE SKAL ANSES SOM OMSETNING

Organisasjonene er opptatt av at rettighetshaverens interesser vedrørende merverdiavgift er ivaretatt, og at det ikke oppstår negative konsekvenser som følge av at den avgiftsmessige klassifiseringen av vederlaget.

SKDs uttalelse om at Gramo-vederlaget ikke skal anses som omsetning i avgiftsmessig forstand, er ny rettsoppfatning som avviker fra tidligere uttalelser og praksis. Hvis en slik oppfatning skal legges til grunn for Gramo-vederlaget og eventuelt annet kollektivt oppkrevd vederlag som oppkreves av Organisasjonene, vil det etter Organisasjonenes oppfatning måtte baseres på en forutsetning om at rettighetshaverne blir stilt avgiftsmessig like gunstig som om vederlaget ville anses som ordinær omsetning. For avgiftspliktige rettighetshavere vil det innebære at fradragsretten for merverdiavgift på kostnader er i behold, og at vederlaget

i den forbindelse teller som om det var avgiftspliktig omsetning ved fastsettelse av rettighetshavers fradragsrett for inngående merverdiavgift.

Vi vil i den forbindelse vise til at tilsvarende betraktninger er lagt til grunn for forskningsinstitusjoner, hvor bidragsforskning ikke anses som omsetning, men hvor forskningsinstitusjonene får full fradragsrett for merverdiavgift forutsatt et de også driver med oppdragsforskning (avgiftspliktig) og at bidragsforskningen og oppdragsforskningen er integrert del av samme virksomhet. Tilsvarende finnes en rekke uttalelser om offentlige tilskudd, hvor skatteetaten har ment at tilskuddene ved vurdering av virksomhetens fradragsnøkkel må tilordnes den delen av virksomheten som de anses å være gitt til (se Merverdiavgiftshåndboken 2020 side 797 flg.). Tilsvarende vil da inntekter fra rettighetsvederlag som eksempelvis gjelder et plateselskaps produsentrettigheter som i utgangspunktet er en avgiftspliktig virksomhet, måtte tilordnes denne delen av virksomheten når plateselskapet fasetter fradragsretten og fradragsnøgkelen for inngående merverdiavgift.

6 VIDEREFORING AV DAGENS PRAKSIS TIL NÆRMERE AVKLARINGER FORELIGGER

Vi vil informere om at Organisasjonene inntil videre vil videreføre gjeldende praktisering av håndtering av merverdiavgift slik beskrevet i punkt 2 ovenfor, inntil ovennevnte spørsmål er avklart.

Ta kontakt med undertegnede på telefon 982 67017 eller e-post a.fagerhaug@selmer.no dersom det er behov for avklaringer eller ytterligere dokumentasjon.

Vi stiller gjerne i et møte (evt. et digitalt møte i disse smitte tider) for å redegjøre nærmere for ovennevnte problemstillinger og løsningsforslag.

Med vennlig hilsen
ADVOKATFIRMAET SELMER AS

Are Fagerhaug
Advokat